

1566 — December 20.

Genedighe Heer, gebiedende mij met aller onderdanicheyt 't uwer P. Exc., hebbe nyet connen gelaten uwer P. E. te adverteren, hoe dat geleden acht daegen gecommiteert es geweest 1) (van wegen die grave van Megen als stathouder des lants van Gelre) Palynck van Scerpenzeel, drost in Veluwe, omme die regierders van der Elburch ende Harderwijck aen te geven, dat zyl. sonder vertreck weder oprechten zouden ende repareren die gebroken kercken ende weder doen onderhouden die oude religie; oick dat zyl. heure nyeuwe predicatien doen zouden

1) Volgens Schrassert, *Hardervicum antiquum* II, bl. 96, was die commissie aan den drost en den landschrijver Botter reeds 24 Sept. 1564 gegeven. Van de aan den aanslag blijkens dezen brief voorafgegane onderhandelingen tusschen den commissaris en den magistraat vermeldt S. niets.

buyten die stadt ende nyet in eenige gewijde kercken oft plaetsen; heeft noch die regierders van Harderwijck bysonder belast ende van wegen die Ma^t geordonneert, dat zijl. sonder dilay alle alsulcke affgebroken poorten, bruggen, wallen als zijl. van de Ma^s huyze, staende bynnen Harderwijck, affgebroken hadden, weder oprepareren ende die twe afgehaelde stucken gescuts, bij de regierders van denzelven huyze gehaelt, wederomme dair doen brengen zouden in handen des drost aldair, genant N. van Santhen 1).

Oick dat zijl. hem metten voirs. huyze nyet en zouden moyen, mair den voirs. drost, van de Ma^t aldair gestelt, dair mede laten bewarden. Ende bij soeverre zijl. van tgunt voirscr. es in weygeringe waren, dat zij alsdan die Ma^s gramscap verwachten mochten ende op als verdacht zijn.

Waerop bij de regierders der voirs. steden ter antwoirt gegeven es, dat zijl. nyet van meeninge en waeren heure predicatien buyten te laten doen, mar die kercken, die zijl. hadden, dat die de gemeente toebehoirden ende die wilden behouden, noch die selve anders repareren dan die nu wairen, zoe hemluyden dairaan genuuechden.

Mar mochten wel lijden dat die cloosteren heure oude religie onderhielden ende dat die burgers van de oude religie dair mochten gaen.

Hebben voirts van Harderwijck noch voir antwoirt gegeven, dat zijl. egeen gescut, totten Ma^s huyze behoirende, genomen hadden, dan hebben wedergehaelt alsulcke twe stucken gescuts, als die stadt toequamen, met stadtswapen dair noch op staende.

Ende dat zijl. die poorten en bruggen van den voirs. huyze gebroken hadden, hebben dat gedaen tot verstarckinge des stadts, die Co^e Ma^t oick toebehorende, soe zijl. beducht waren, dat deur cranckheyt des voirs. huyze in desen opruerigen tijt eenige dairdeur zouden moegen comen in de stadt, dat lichtelic zoude moegen geschien; hebben oick dairomme die burgerwacht op den huyze gehouden, ende mochten wel lijden, die voirs. drost tselve huys mede bewairde, dair zijl. hem oic alle behulp inne doen wilden, mede dat zij den zelve drost t' voirs. huys alleen nyet toe en betrouden; bovendien dat zijl. zeyden te hebben goede privilegien omme des noot zijnde t' huys aen hem te nemen, omme heur believe dairmede te doen; wanttet huys

1) De eigenlijke naam was Otto van den Sande.

tot heurl. coste dair geleyt es tot conservatie van de burgeren.

Ende nae dese antwoirde, dewelcke geschiede den XVII December lestleden nae noon, is de voirscreven gecommittceerde in haeste vandair vertoegen, heml. aenseggende, dat zijl. op sulcken antwoirt verdacht zoude zijn.

Sijn daernae smergens te sesse ueren opten XVIII December deur des voirs. drosten huys (die in de mueren een gat gepractizeert hadde), naedat die burgerwacht van de heuren nachtwacht thuis gegaen waeren, innegecomen omtrent LXXX scutten ende zijn ter selver tijt tsamen nae t' merckvelt geloeopen ende de voirs. twe stucken scuts, op den voirs. huys behorende, staende met ander gescut ende artillerie voir den stadthuys, met geweld genomen ende dairmede naer t' voirs. huys getoegen, negelende die andere stucken, die daer bleven staen, toe.

'T welck vernemende die burgers, hebben die clocke geslaegen ende zijn te saemen wel geweert opten marct gecomen ende geresisteert die voirs. scutten ende hair die twee grote [stucken?] genomen ende in malcanderen dapper geschoten, in voegen dat de voirs. LXXX scuts menende heur te salveren ende op 't huys te wijken, is hair die wech onderscept ende zijn geweken ter poerten, dair die burgers heml. volchden, vele van heml. gewont, negen dootgeslaegen ende twaelff behalven den drost ende zijnen zoen gevangen, wairover drie burgers doot gebleven ende vier gewont zijn.

Ende ten waire dat die burgermeesteren als naemelick Sweer van Hokelem ende Ioesep van Aernhem den voirs. drost ontseth hadden, zouden hem onttwijfelicken dootgeslaegen hebben gehad.

Die burgers hebben sonder vertreck 't voirs. huys innegenomen ende, soe men seyt, zijn doende omme 't selve aff te breken, houdende goede wacht, zoe zij beducht zijn voir andere knechten, die sij verstaen in de Veluwe met eenige ruyteren zouden zijn, die de voirs. drost terstont assistentie gedaen zouden hebben, zoverre zijl. 't voirs. huys inne hadden behouden.

Die van der Elburch ende van der Nijkerk, dit rumoir verhoerende, zijn starck uuytgecomen omme Harderwijck te assisteren, soe 't schijnt zijl. malcanderen alle bijstant gelooft hebben ende mit den anderen leeven ende sterven.

Ick en verhoere nyet, datter yetwes meer angerecht wort, ofte van ecnige vergaderinge van knechten. Ende soe verre ic yetwes verhoere, wil ic U. P. E. dairvan adverteren.

Biddende dese mijne advertissement ten besten gelieve te verstaen, mitsgaders mijn goetwilligen dienste met aller onderdanicheyt altijt recommanderende in de goede gratie van U. P. E.

T'Amersfort den XX^{en} Decemb. 1566.

Uwe Excellentie oetmoedige ende
onderdanige Dienair
VINCENT VAN DER HOUVE,
Schult te Amersfort.

Onderaan in margine staat:

Bidde U Excellentie gelieve gedachtich te zijn totter vernyeuwinge der weth van Amersfort jegens Nije Jaersdach, oft dat U Exc. gelieve te committeren die president van Utrecht, die goede kennisse van de burgeren alhier heeft, ende oic gewoenlick es die vernyeuwinge van Uwe Excellentie wegen te doen.
